

**Ársfrágreiðing
2018
um
seyðahaldið í Heygshaga**

Hans Martin Andreassen

*Eldri Veðurur
1. virðislon
Jákup J. Joensen
Dalurin*

Frágreiðing 2018 um seyðahaldið í Heygshaga:

Várið 2018 var ikki serliga nógvur kavi, men tað var sera kalt. Nógvir dagar við fleiri minus gradum. Vit góvu nakað av stráfóðri, inntil vit byrjaðu at geva kraftfóður.

Sjálvt um givið verður um várið, kemur gróðurin altíð at ávirka vektina um heystið.

Veðragjólingarnir vóru tiknir inn umleið hálvan januar. Í ár fingur vit allar brundseyðirnar aftur.

Vit hava flushað aftur í ár. Tóku tvæveturærnar og gjólingarnar inn tann 6. nov. Tvæveturærnar eru bólkaðar í tveir bólkar. Annar bólkurin fær Havsbrún fóður, og hin fær Danish Agro seyðafóður. Gjólingarnir fáa skotskt seyðafóður. Seyðurin, ið var inni, fekk súrhoyggj úr brunni.

Geving – kraftfóður úti:

Allur seyðurin, ið var úti, fekk skotskt seyðafóður frá 7. november til 11. januar, 600 g um dagin. Byrjaðu aftur at geva 20. mars. Einlemburnar fingur 600 g um dagin til 21. mai. Tvílemburnar, ið gingu niðanfyrir landsvegin, fingur skotskt fóður. (Harbro nuts 18) 870 g um dagin.

Geving Kraftfóður inni:

Gjólingarnir, ið vóru inni frá 6. desember 2018 til 17. mai 2019, fingur súrhoyggj og skotskt seyðafóður 500 gr um dagin.

Tvæveturærnar fingur fóður frá Havsbrún, 200 g um dagin pr. seyð.

Hin helvtin fekk (Danish Agro) 600 g um dagin pr. seyð. Tvílemburnar frá Hvilvt og Svartá vóru inniføddar frá 29. mars til 17. mai. Tær fingur súrhoyggj og kraftfóður (Danish Agro), 800 g um dagin pr. seyð.

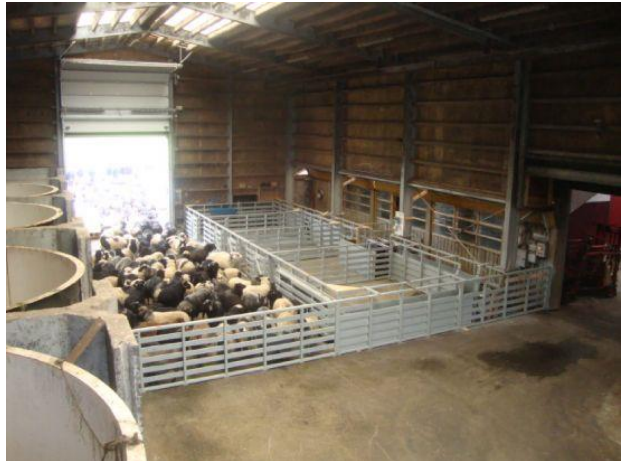
Fjalldagar:

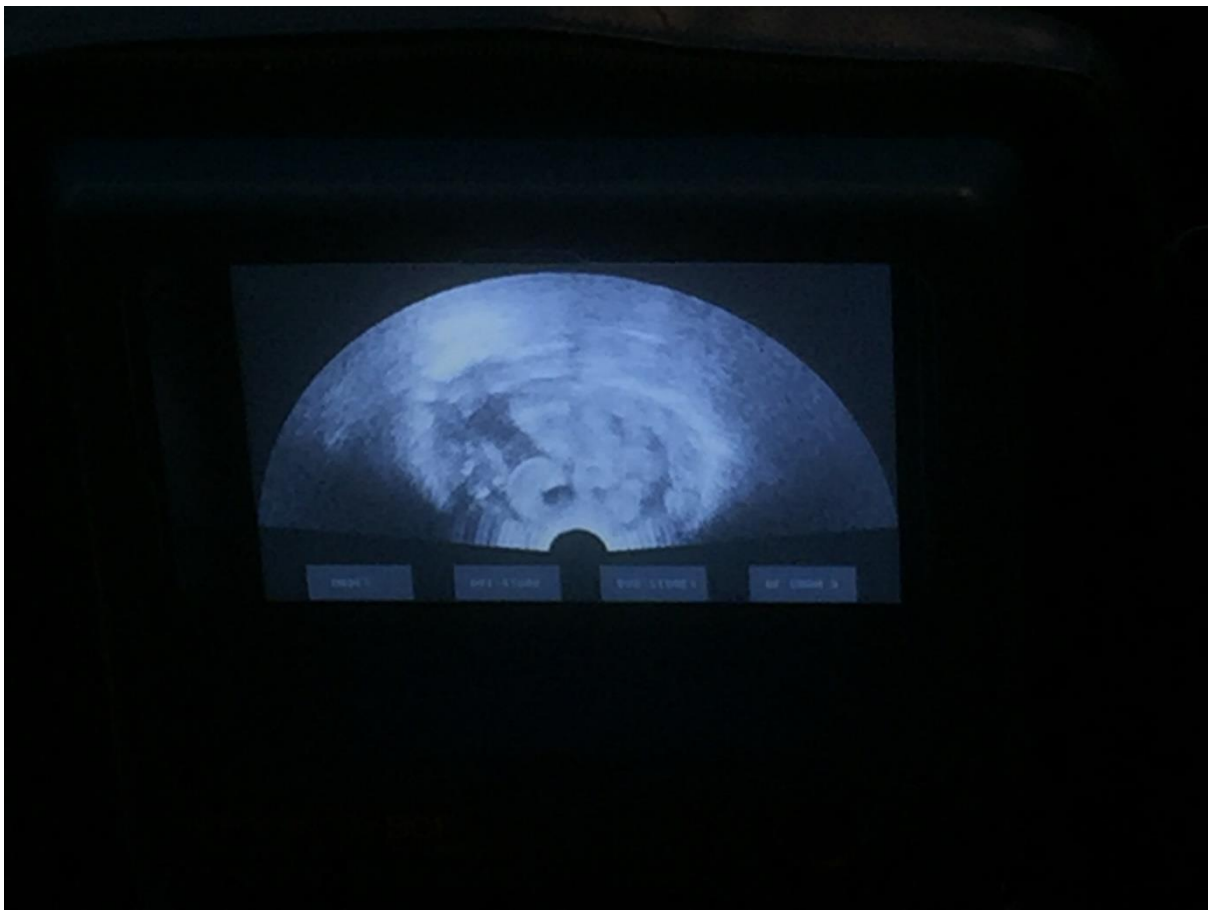
Fyrsti fjalldagur: Róku allan seyðin inn á Støðina tann 6. februar.

Manning: Tróndur G Leivson, Rólvur Djurhuus, Andrass H. Arge, Ólavur av Steinum, Rasmus í Haraldssundi og Hans Martin Andreassen

Annar fjalldagur: Týsdagin tann 7. Februar skannaðu og vigaðu vit áseyðin í Heygshaga – tilsamans 168 ær.

Manning: Ólavur av Steinum, Dorteia Joensen, Rólvur Djurhuus, Rasmus í Haraldssundi og Hans Martin Andreassen. Eyðstein Jensen skannaði.

Triði fjalldagur: Tann 27. mars róku vit allan seyðin inn á støðina. Vit viðgjørdu allan seyðin við Noromectin fyri ótoy og orm. Vit brúktu Crovect eftir rygginum fyri lús og viðgjørdu við Covexin fyri lambablóðsótt.

Manning: Ólavur av Steinum, Andrass Holm Arge, Gunleivur í Gerðinum, Rasmus í Haraldssundi, Jóna Jacobsen, Dorteia Joensen og Hans Martin Andreassen.

Lembing:

Lembingin byrjaði av álvara tann 21. apríl, og tað passaði væl eftir tíðini til okkara veðragjólingar. Í ár høvdu vit nakrar dagar við sera vánaligum veðri, og mistu vit nøkur lomb hesar dagarnar.

Fjórði fjalldagur: 22. maí

Manning: Ólavur av Steinum, Rasmus í Haraldssundi, Dorteia Joensen og Hans Martin Andreassen.

Tann 22. maí róku vit allan seyðin á bønum, uttan tvílemburnar, inn til vicingar.

Fimti fjalldagur: 11. juli

Manning: Ólavur av Steinum, Ari Johannesson, Dánjal Petur Müller, Øssur Andreassen, Tróndur Leivsson, Brandur Isaksen, Jóhannus Arge, Sakir Tróndarson Frýdal, Gunleivur í Gerðinum, Jens Ivan í Gerðinum, Rasmus í Haraldssundi, Andrass Holm Arge og Hans Martin Andreassen.

Týsdagin tann 11. juli vóru vit í áseyðaroyting á Búnaðarstovuni. Umframt tað vanliga arbeiðið, varð seyðurin vigaður og vektirnar skrásettar. Hetta hava vit gjørt fleiri ferðir seinastu árin. Tann samlaða miðalvektin í ár er heldur hægri enn í fjør. Tær samlaðu stabbamyndirnar yvir vektirnar gjøgnum árið verða vístar í skurðfjallinum. Av tí at vit ikki royta lomb meira, so eru færri fjalldagar nú enn áður.

Sammeta vit seks tey seinastu árin, er munurin hesin:

Ár	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dato	3. juli	3. juli	9. juli	8. juli	5. juli	4. juli	11. juli
Miðalvekt í kg.	20,81	19,9	24,6	22,56	21,5	21,4	23,5

Rokna vit við, at dagligur vøkstur er 250 g, so kunnu vit við hesum rætta okkum inn til 9. juli hvørt ár. So er munurin millum 2014, 2015, 2016, 2017 og 2018 hesin:

Ár	2014	2015	2016	2017	2018
Dato	9. juli	9. juli	9. juli	9. juli	9. juli
Miðalvekt í kg.	24,6	22,81	22,25	22,65	23,0

Tað merkir, at lombini vigaðu 0,35 kg meira í ár enn somu tíð í fjør.

Aftrat teimum vanligu skrásetingunum voru blóðroyndir tiknar av lombunum, fyri á hendan hátt at kunna ala okkum burtur úr ridluskriðanum.

252	AV/RH/QQ
328	AV/RH/QQ
004	AV/RR/QQ
012	AV/RR/QQ
024	AV/RR/QQ
027	AV/RR/QQ
042	AV/RR/QQ
046	AV/RR/QQ
047	AV/RR/QQ
061	AV/RR/QQ
062	AV/RR/QQ
111	AV/RR/QQ
118	AV/RR/QQ
129	AV/RR/QQ
133	AV/RR/QQ
135	AV/RR/QQ
137	AV/RR/QQ
148	AV/RR/QQ
162	AV/RR/QQ

163	AV/RR/QQ
204	AV/RR/QQ
212	AV/RR/QQ
213	AV/RR/QQ
214	AV/RR/QQ
218	AV/RR/QQ
219	AV/RR/QQ
222	AV/RR/QQ
223	AV/RR/QQ
231	AV/RR/QQ
232	AV/RR/QQ
236	AV/RR/QQ
249	AV/RR/QQ
251	AV/RR/QQ
255	AV/RR/QQ
257	AV/RR/QQ
258	AV/RR/QQ
262	AV/RR/QQ
265	AV/RR/QQ
302	AV/RR/QQ
316	AV/RR/QQ

323	AV/RR/QQ
304	AV/RR/QR
305	AV/RR/QR
301	VV/RR/QQ
031	AA/RH/QQ
041	AA/RH/QQ
105	AA/RH/QQ
119	AA/RH/QQ
241	AA/RH/QQ
242	AA/RH/QQ
256	AA/RH/QQ
259	AA/RH/QQ
314	AA/RH/QQ
324	AA/RH/QQ
325	AA/RH/QQ
334	AA/RH/QQ
002	AA/RR/QQ
003	AA/RR/QQ

005	AA/RR/QQ
006	AA/RR/QQ
007	AA/RR/QQ
008	AA/RR/QQ
009	AA/RR/QQ
014	AA/RR/QQ
015	AA/RR/QQ
016	AA/RR/QQ
017	AA/RR/QQ
018	AA/RR/QQ
020	AA/RR/QQ
023	AA/RR/QQ
026	AA/RR/QQ
028	AA/RR/QQ
029	AA/RR/QQ
032	AA/RR/QQ
033	AA/RR/QQ
034	AA/RR/QQ
036	AA/RR/QQ
037	AA/RR/QQ

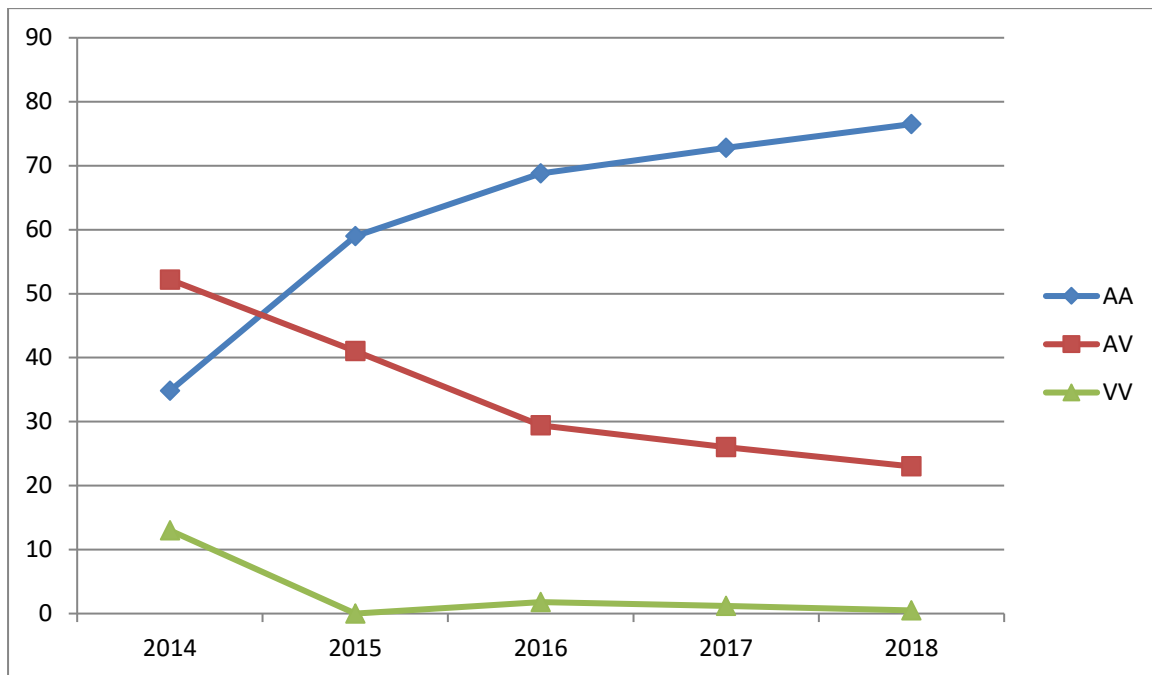
038	AA/RR/QQ	139	AA/RR/QQ
039	AA/RR/QQ	140	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	141	AA/RR/QQ
040		142	AA/RR/QQ
043	AA/RR/QQ	143	AA/RR/QQ
044	AA/RR/QQ		AA/RR/QQ
045	AA/RR/QQ	144	
048	AA/RR/QQ	145	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	146	AA/RR/QQ
049		147	AA/RR/QQ
050	AA/RR/QQ	149	AA/RR/QQ
051	AA/RR/QQ	150	AA/RR/QQ
054	AA/RR/QQ	151	AA/RR/QQ
056	AA/RR/QQ		AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	152	
057		153	AA/RR/QQ
066	AA/RR/QQ		AA/RR/QQ
067	AA/RR/QQ	155	
103	AA/RR/QQ		AA/RR/QQ
104	AA/RR/QQ	156	
106	AA/RR/QQ		AA/RR/QQ
107	AA/RR/QQ	157	
108	AA/RR/QQ	158	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	159	AA/RR/QQ
109		160	AA/RR/QQ
110	AA/RR/QQ	161	AA/RR/QQ
112	AA/RR/QQ	164	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	165	AA/RR/QQ
114		203	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ	205	AA/RR/QQ
115		206	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ		
116		209	AA/RR/QQ
	AA/RR/QQ		
117		215	AA/RR/QQ
120	AA/RR/QQ	216	AA/RR/QQ
121	AA/RR/QQ	221	AA/RR/QQ
126	AA/RR/QQ	224	AA/RR/QQ
127	AA/RR/QQ	225	AA/RR/QQ
128	AA/RR/QQ	226	AA/RR/QQ
130	AA/RR/QQ	227	AA/RR/QQ
131	AA/RR/QQ	232	AA/RR/QQ
132	AA/RR/QQ	233	AA/RR/QQ
134	AA/RR/QQ	238	AA/RR/QQ
136	AA/RR/QQ	239	AA/RR/QQ
138	AA/RR/QQ		

240	AA/RR/QQ	311	AA/RR/QQ
244	AA/RR/QQ	312	AA/RR/QQ
245	AA/RR/QQ	315	AA/RR/QQ
246	AA/RR/QQ	320	AA/RR/QQ
247	AA/RR/QQ	327	AA/RR/QQ
248	AA/RR/QQ	332	AA/RR/QQ
250	AA/RR/QQ	102	AA/RR/QR
253	AA/RR/QQ	201	AA/RR/QR
254	AA/RR/QQ	202	AA/RR/QR
260	AA/RR/QQ	303	AA/RR/QR
261	AA/RR/QQ	306	AA/RR/QR
263	AA/RR/QQ	313	AA/RR/QR
264	AA/RR/QQ	326	AA/RR/QR
266	AA/RR/QQ	333	AA/RR/QR
267	AA/RR/QQ	335	AA/RR/QR
307	AA/RR/QQ		
308	AA/RR/QQ		
309	AA/RR/QQ		

Kanningar hava víst, at onkrar ílegur eru meir mótstøðuførar móti ridluskriða enn aðrar. Niðanfyri er talva, sum Heilsufrøðiliga Starvsstovan hevur gjørt, sum vegleiðing um, hvørjar ílegur eru mest mótstøðuførar móti ridluskriða. Seyður er eisini í Føroyum, sum hevur VV í Codon 136. Hesin seyður er sera lítið mótstøðuførur móti ridluskriða.

Codon 136	Codon 154	Codon 171	Mótstøðuføri
AA	RR	RR	Seyður við hægst mótstøðuføri fyri ridluskriða. Sera væl egnaður til aling (at seta við).
AA	RH	RR	
AA	HH	RR	
AA	RR	QR	Seyður við høgum mótstøðuføri fyri ridluskriða. Væl egnaður til aling.
AA	RH	QR	
AA	HH	QR	
AA	RR	QQ	Seyður, ið hevur mótstøðuføri fyri ridluskriða. Kann nýtast til aling.
AA	RH	QQ	
AA	HH	QQ	
AV	RR	RR	Seyður, ið er minni mótstøðuførur fyri ridluskriða. Skal helst ikki nýtast til aling.
AV	RH	RR	
AV	HH	RR	
AV	RR	QR	
AV	RH	QR	
AV	HH	QR	
AV	RR	QQ	
AV	RH	QQ	
AV	HH	QQ	

Síðani 2014 hefur Búnaðarstovan bert brúkt brundir við AA í Codon 136. Myndin niðanfyri vísir, hvussu ílegurnar eru broyttar í %, eftir at vit í 2014 bert fóru at sleppa brundum upp, sum hava AA í Codon 136. Í 2014 var parturin av AA 34,8%, hetta tal er so líðandi vaksið upp í 76,47% í 2018. Í 2014 vóru 52,2% av lombunum AV, tað er meira enn helmingurin. Hetta tal er minkað niður í 23% í 2018.

Sum væntað fór parturin av VV niður í null longu fyrsta árið, men heldur óvæntað kom okkurt VV lamb fyrri bæði í 2016, 2017 og 2018. Frágreiðingin er helst tann, at við tað, at Heygshagi ikki er hegnaður av, koma fremmandir brundir í hagan av og á. Hetta er helst frágreiðingin upp á, at tað kemur fyrri, at okkurt lamb hefur VV í Codon 136.

Sjeyndi fjalldagur: 18. september

Manning: Ólavur av Steinum, Rasmus Magnusson, Jens Ivan í Gerðinum, Dánjal Petur Müller, Heri Müller, Øssur Andreassen, Jóna Jacobsen, Jóannes Arge, Sakir Tróndarson Frýdal, Ari Johanneson, Gunnleivur í Gerðinum, Brandur Isaksen og Hans Martin Andreassen.

Jóannes Debess og Erik Heinesen vóru í samgongu.

Tann 18. september vóru vit í skurðfjalli. Vit róku allan hagan og viðgjördu allan seyðin. Allur seyðurin varð vigaður. Avdeyðaærnar vórðu tiknar, og veðragjólingar og sleppingarlomb slept upp. Lombini, ið skuldu flettast, vóru tikin. Áseyðurin varð viðgjörður við Combinex fyri orm. Sleppingarlombini vóru sprottað fyri garnasótt og við Covexin fyri lambablóðsótt.

Sýning av veðurlombum: Í sambandi við at blóðroyndir eru tiknar av lombunum fyri at staðfesta, hvørjar ílegur tey hava, hava vit seinastu árini sýnað øll veðurlombini, sum vóru ílegukannað. Hetta var gjørt fyri at vita, um nakar sjónligur munur sæst á teimum, sum hava ílegurnar AA ella AV. Úrslitini hava ikki víst nakran stórvegis mun millum AA og AV, og við tað at so fá AV lomb eru eftir nú, fara vit ikki at halda fram við hesum sýningum. Úrslitið fyri 2018 sæst í talvuni niðanfyri.

Ílegur	Bein aftan	Bein framman	Horn	Ull	Heildarmynd	Stig í alt
AA	4,90	5,15	6,35	7,05	6,42	29,55
AV	5,88	6,13	6,00	7,13	6,88	32,00
Miðal	5,18	5,43	6,25	7,07	6,56	30,25

Vektir 2018

Sunnasta Gonga ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
7. februar	47 kg
27. mars	49,6 kg
22. mai	51,7 kg
11. juli	51,1 kg
18. september	53,6 kg
20. nov	55,4 kg
Flett vekt á ónum	45,0 pund

Miðjan ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
7. februar	49,9kg
27. mars	52,7 kg
22. mai	53,4 kg
11. juli	54,6 kg
18. september	56,2 kg
20. nov	57,7 kg
Flett vekt á ónum	42,9pund

Svartá ærsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
7. februar	48,1 kg
27. mars	50,0 kg
22. mai	47,6 kg
11. juli	55,1 kg
18. september	57,5 kg
20. nov	55,7 kg
Flett vekt á ónum	44,4 pund

Hvilvt ærsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
7. februar	48kg
27. mars	51,2 kg
22. mai	46,0kg
11. juli	54,1 kg
18. september	57,4
20. nov	55,4
Flett vekt á ónum	41,7 pund

Sunnasta Gongu lambsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,878 kg
22. mai	8,26 kg
11. juli	23,1 kg
18. september	37,5 kg
Flett vekt	29,8 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	39,72%

Miðjan lambsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
Í lembing	4,176 kg
22. mai	9,5 kg
11. juli	24,6 k
18. september	39,7 kg
Flett vekt	31,4 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	39,46%

Svartá lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,649 kg
22. maí	7,2 kg
11. júlí	22,7 kg
18. september	38,6 kg
Flett vekt	30,2 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	39,2%

Hvilvt lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,433kg
22. maí	7,2 kg
11. júlí	23,9 kg
18. september	40,0 kg
Flett vekt	31,5 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	39,28%

Fletting:

Vit flettu allan seyðin á støðini. Manningin var Øssur Andreassen, Jóhannes Arge, Mogens Wraae, Terji Jacobsen, Brandur Isaksen og Gunnleivur í Gerðinum.

Frá Búnaðarstovuni vóru Hans Martin Andreassen og Rasmus Magnusson.

Úrtøka lomb livandi vekt 2018:

Í 2018 gav hagin 193 lomb móti 188 lombum í fjør. Á heysti 2017 vigaðu lombini 7.655 kg livandi, í 2018 vigaðu tey tilsamans 7.483 kg livandi. Miðalvektin á livandi lombum var 38,8 kg í 2018 móti 40,5 kg árið fyrri. Krovini vigaðu í miðal 30,7 pund í 2018 móti 32,5 í 2017. Flett vekt av lombunum var í miðal 39,5 prosent av livandi vekt í 2018 í mun til 40,1 prosent árið fyrri.

Veðragjólingar:

Vit gjørdu 7 lomb upp til veðragjóling, harafturat høvdu vit 3 veðrar. Vit sleptu brundseyðunum út tann 28. og 29. november. Í hagan fóru 2 veðrar og 4 veðragjólingar. 3 veðragjólingar og ein veðrur vóru hjá ónum, ið vóru inni.

Smakkurin á kjøti

Føroyingar hava etið turt kjøt og skerpikjøt í øldir, og tað tykist, sum at undirtøkan fyri hesum forna mati er vaksandi millum fólk, og nógv verður gjørt burtur úr smakkinum. Robert Joensen, sum hevur skrivað nógvar bókur um seyð, viðger eisini hetta evnið. Á bls. 240 í nýggjastu bókini hjá Robert Joensen, sum Sprotin hevur givið út stendur:

Av royndum munnu føroyingar hava lært, hvussu teir skuldu fáa gott og passaliga ræst skerpikjøt. Var kalt í veðrinum, lótu menn krovini hanga inni í roykstovuni eitt ella tvey samdøgur, eftir at flett var. Tí krov, sum tornar í kulda, fær ongan smakk, tað ræstnar ikki.

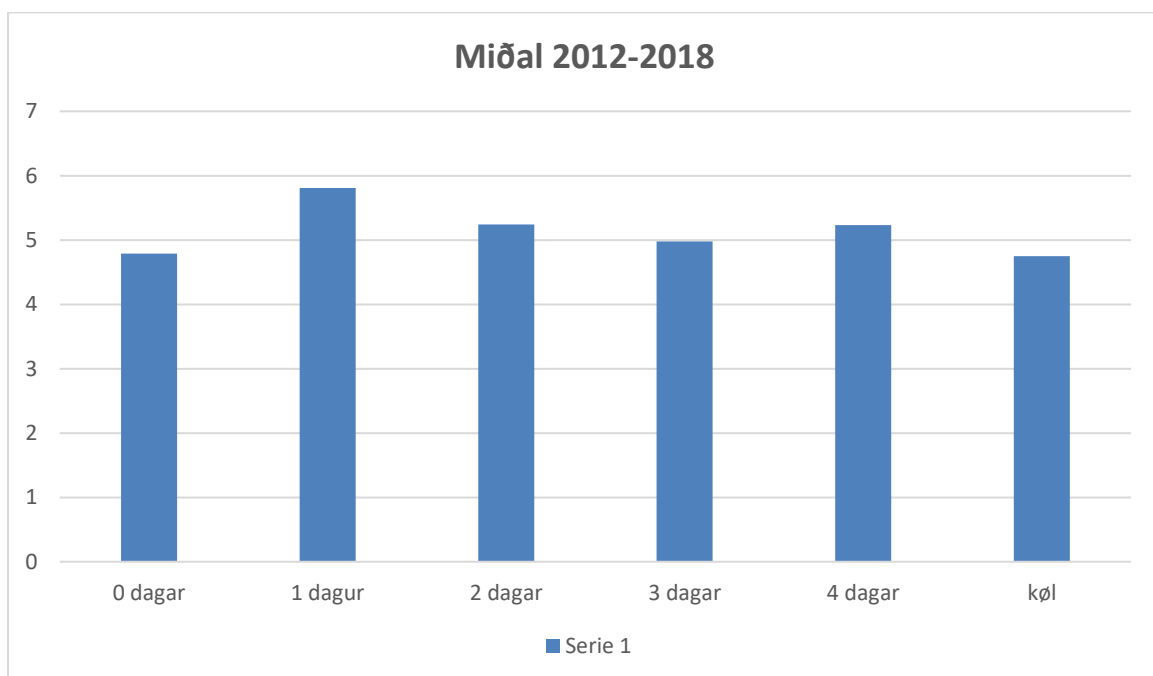

Hetta, sum Robert Joensen skrifar, er eitt áhugavert uppáhald, men okkum kunnugt eru ongar nágreiniligar royndir gjørdar fyri at eftirkanna, hvussu álítandi henda gamla vitan er. Búnaðarstovan hevur tí sett sær fyri at kanna hetta nærri, og vit hava gjørt nakrar kanningar seinastu árin.

Til hetta nýttu vit 12 veðurlambskrov av lombum, sum vóru flett sama dag. Krovini vígaðu 28 – 32 pund. Tvey krov blivu beinanvegin hongd í kølirúm við 5 hitastigum. Tvey krov blivu hongd í hjallin beinanvegin, meðan hini blivu hongd innandura í 14 hitastigum. Síðani vóru hvønn fylgjandi dag tvey krov hongd í hjallin. Bøgir og tjógv vóru skorin frá og vóru hangandi í hjallinum. Frá desember til juni vóru 8 smakkiroyndir gjørdar av kjøtinum, 4 tær fyrstu av bógvi og 4 tær seinastu av tjógvi. Dómararnir dømdu smakkin á kjøtinum og góvu stig frá 0 til 10, har 10 er best.

Fyribils úrslitið av kanningunum fyri árin 2012 - 2018 sæst niðanfyrir:

Búnaðarstovan 2018

Hans Martin Andreassen